

**EGRY JÓZSEF
BALATON-PART FIGURÁKKAL
(HALÁSZOK I.), 1933**

*„[...] A fényt mindenki elmosódónak festi.
Engem a fény maga izgat. Az atmoszféra, amely
architektonikus. Nálam a fény, a pára formát nyer,
mint maga a figura. Betölti a teret.”*

EGRY JÓZSEF (1883-1951)

Balaton-part figurákkal (Halászosok I.) |
Figures by Lake Balaton (Fisher Men I.), 1933

Akvarell, olaj, papír | Aquarelle, oil on paper, 73 x 102 cm
 Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Egrý József 933 Badacsony
 Hátoldalon felirat | Inscription on the reverse:
 Egrý József 933 Balaton part figurákkal olaj festm.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

| Lánosz Sándor: Egrý József, Budapest,
 Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, 1980,
 (83. kép, kat.: 332. *Halászosok I.*)

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

| Egrý József emlékkiállítás, Budapest,
 Magyar Nemzeti Galéria, 1971. december, (kat.: 125. *Halászosok I.*)
 | Egrý József emlékkiállítás, Pápa, Helytörténeti Múzeum,
 1972. május-június, (kat.: 64. *Halászosok I.*)

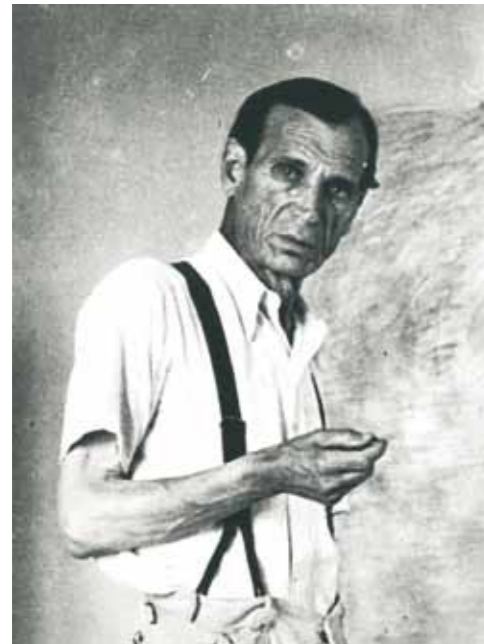
FELTEHETŐEN KIÁLLÍTVA | PRESUMABLY EXHIBITED:

| Egrý József festőművész gyűjteményes kiállítás,
 Budapest, Fränkel Szalon, 1936. április 5-27. (kat.: 7. *Halászosok*)

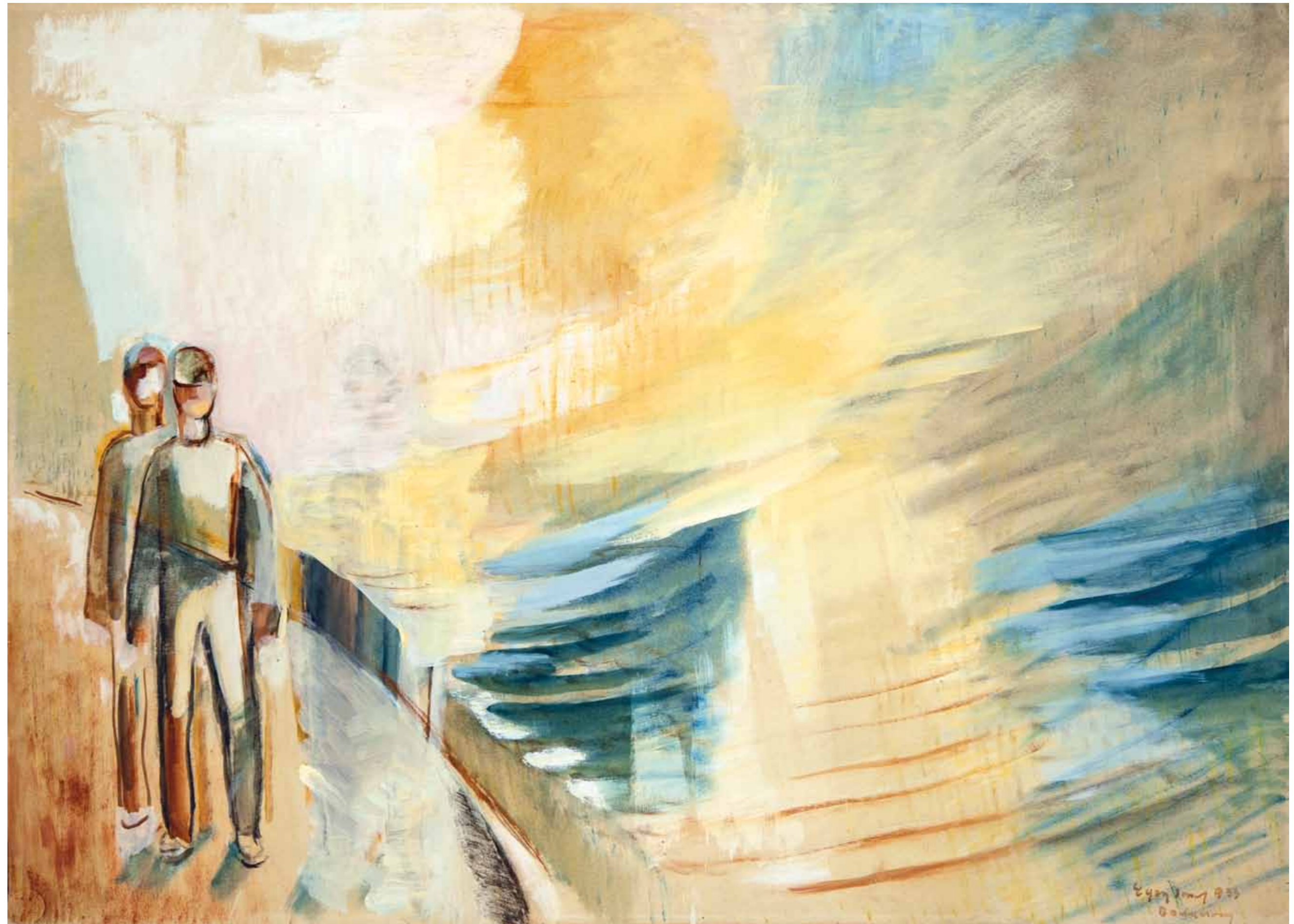
Kezdő ár | Starting price: 16 000 000 Ft / 40 000 EUR

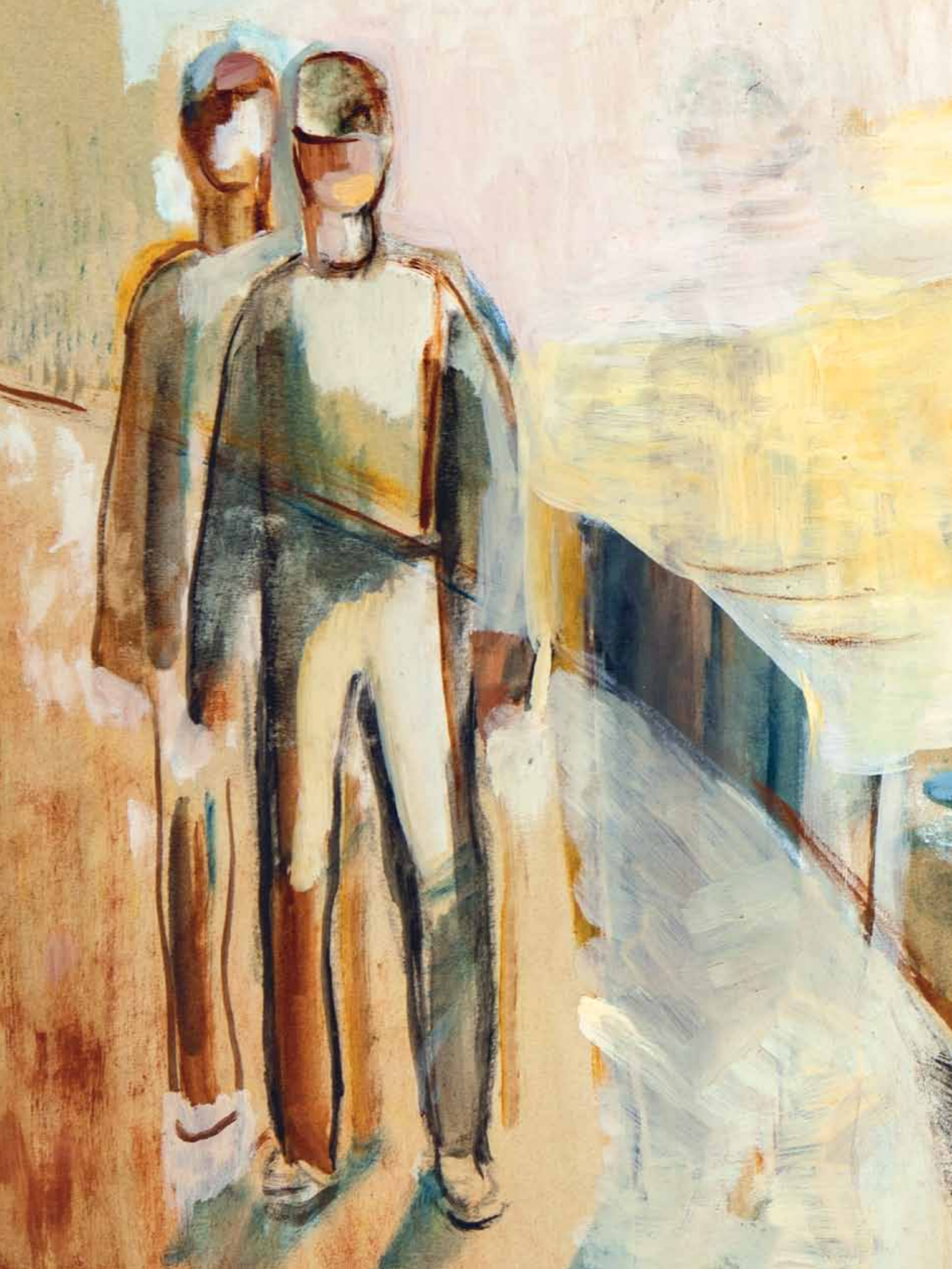
Becsérték: 24 000 000 – 30 000 000 Ft

Estimate: 60 000 – 75 000 EUR

1. Egrý József 1944-ben

2. Egrý József badacsonytomaji háza, ahol 1918-1938-ig éltek

3. Balatonkenese, 1933

Egrý Józsefnek az 1930-as években már sikeres kiállításai voltak Európa-szerte, neve mögé ekkortájt került „A Balaton festője” jelző. Ám ő ennél sokkal több volt: „Az még nem balatoni festészet, ami a Balatont ábrázolja. Mint ahogy a nagybányai festészet-művészet sem a nagybányai motívumokban nyilvánul. Minél jobban felszívta egy művész valamely vidéknek, világának a valóját, annál kevésbé van szüksége az úgynevezett leábrázolásra. Én nem a Balatont, hanem annak világát festem.”¹

Festészete az 1930-as évek közepére érett igazán a csak rá jellemző stílusú, levegőt, fényt, azok hatását megjelenítő atmoszférikus tájbrázolásokká. „Életem egyik legmeghatározóbb élménye volt az az éjszaka ... Nem érdekelt az impresszionisztikus természetmegfigyelések, nem akartam »kivágásokat« csinálni. Szinte tárgyaltan volt az inspiráció, ami hevített, képeimből kimaradtak a záróvonalak, színeim lebegőkké lettek, s arra törekedtem, hogy a mindenséghez való viszonyomat fejezzem ki általuk.”²

Egrý karakteres belső világát, erős vízióját mutatja, hogy akár olajjal, akár olajpasztellel

vagy akvarellal dolgozott, sajátos kifejezőmódját nem befolyásolja a választott technika. Jellemzően mindössze három színből álló palettája segítségével építi fel képeit. Okkersárgát, párizsi kéket és szíena vöröset használva képes megragadni, és hiányérzet nélkül visszaadni a tájat és benne az embert. A *Balatont part figurákkal* légies felületeit sok vízzel oldott akvarellal hozta létre. Homokszínű alapra dolgozik, így alkotófolyamata legutolsó lépéseként fehér olajfestékkel felvitt fények a kép legvilágosabb részei. „...A fényt mindenki elmosódónak festi. Engem a fény maga izgat. Az atmoszféra, amely architektonikus. Nálam a fény, a pára formát nyer, mint maga a figura. Betölti a teret.”³

A napkorong görbületét követő horizont nem különül el, ezt az ívet ismétli a lemenő Nappal egybeolvadó ég, majd ezt folytatja a hullámozó víz is. Ily módon olvad egy jelenséggé az ég, a víz, a Nap, a pára, a szél, a hullámok, az azokon megcsillanó fény. „A Balatonnak sajátos jelenségei, opálos színei, párák fényei, ismétlődő vonalritmusai vannak. Gyors változatai, misztikus, délibábos jelenségektől az elvont absztrahálásig. [...] A Balaton pá-

rás fényében minden elveszti tárgyi valóját. A Balaton párák fényei átalakítják a reális formákat, tárgyakat. A távlatok, perspektívák szüntelenül változnak, alakulnak és a fények maguk is képi formát kapnak.”⁴

A partról nézzük az ábrázolt tájat, a jobb oldalon megfestett víz dinamikája mégis a hajón utazás tapasztalását sűríti: „... a horizontot forogni látom és megszűnik a távolságérzetem. A téri horizont vonala mindig kört éreztet.”⁵ Az alakok ugyanolyan technikával és színekkel vannak megfestve, mint a táj, egy-egy lényegüké válnak a természettel. Mégis ők uradják azt: a két alak függőlegesen tartja egyensúlyban a kompozíciót a víztömeg erős sodrásával szemben. A két alakról nem tudunk meg semmit, általános énként szerepelnek, megszemélyesítve bárkit és mindenkit. „A Balaton terében minden figura valamilyen ünnepi megjelenésben magasztosul.”⁶

„Nem az a fontos festői szempontból, hogy mit látok, hanem hogy a látottak mit láttatnak.”⁷ Egrý sajátos belső világának páratlan esszenciája a most aukcióra kerülő alkotás.

BÁN GABRIELLA

1 Kassák Lajos: Vallomás 15 művészről. Pantheon, Budapest, 1942, 27. I.

2 Lánosz Sándor: Egrý József, Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1980, 94. o.

3 Egrý breviárium, Szerk: Keresztury Dezső, Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága, Veszprém, 1973, 168. o.

4 Egrý (1973) 168. o.

5 Egrý (1973) 168. o.

6 Egrý (1973) 168. o.

7 Egrý (1973) 161. o.